

4. Delabastita, D. Translation and Mass-Communication: Film- and T.V.- Translation as Evidence of Cultural Dynamics. *Babel*. Volume 35. Issue 4. 1989. P. 193–218.
5. Fodor, I. Film Dubbing: Phonetic, Semiotic, Esthetic and Psychological Aspects. Hamburg: Buske. 1976 p.
6. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/>.

Ірина Литвин

кандидатка філологічних наук, доцентка
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
(Черкаси, Україна)

Анна Метеля

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
(Черкаси, Україна)

КОНОТАТИВНІ ЗАМІНИ В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКАДРОВОМУ ПЕРЕКЛАДІ ВІДЕО- ВИСТУПУ БЕНДЖАМІНА ВОЛЛЕСА «THE PRICE OF HAPPINESS»

Дослідження аудіовізуального перекладу є актуальним і перспективним, адже «аудіовізуальний переклад в сучасному світі новітніх технологій є специфічною галуззю перекладознавства, що стрімко розвивається, тому потребує особливої уваги як теоретиків, так і практиків перекладу» [1, с. 232]. Поширеним є закадровий переклад (войсовер) – «вид озвучування мультимедійної продукції, який передбачає створення додаткової мовної фонограми цієї продукції іншою мовою, яка накладається на оригінальну так, щоб глядач міг чути і переклад, і оригінальний запис» [1, с. 232].

Мета нашої розвідки: аналіз конотативних трансформацій в українській версії закадрового перекладу відеовиступу на каналі TED американського письменника та журналіста Бенджаміна Воллеса на тему: «The price of happiness». Підґрунтям дослідження стали праці: Хорхе Діас-Сінтаса, Пабло Санчеса, Пілар Ореро, Джона Бенджамінса, Якова Рецкера, Олександра Швейцера, Пітера Ньюмарка, Олени Селіванової та ін.

Під час українського перекладу відеовиступу «The price of happiness» Б. Воллеса застосовано низку конотативних трансформацій: оцінно-емотивних, експресивних і функціонально-стилістичних (типологія надана за Оленою Селівановою [3, с. 456–458]). Результатом таких трансформацій є «міжмовні синонімічні відповідники в перекладі, що відрізняються оцінно-емотивними, експресивними та функціонально-стилістичними відтінками значень» від слів оригіналу [2, с. 144].

Доволі часто в українському перекладі відеовиступу Бенджаміна Воллеса вдавалися до функціонально-стилістичних трансформацій конотативного плану,

які представлені «втратою, заміною або виникненням в перекладному тексті функціонально-стилістичного забарвлення мовних одиниць» [3, с. 456]:

«*And apparently it's a very picky eater and it, you know, hones in on only the ripest coffee cherries*» [Benjamin Wallace] // «*І, мабуть, це дуже прискіпливий їдок, адже вибирає тільки найстиглиші кавові вишні*» [Переклад українською А. Метеля].

Стилістично нейтральне слово *eater*, що означає «someone who eats a particular amount or type of food, eats in a particular way, or has a particular attitude towards food» [5], замінено розмовним словом *їдок*.

«*It's a cat that lives in trees, and at night it comes down and it prowls the coffee plantations*» [Benjamin Wallace] // «*Це тваринка, яка живе на дереві, а вночі спускається вниз і нишпорить по кавових плантаціях*» [Переклад українською А. Метеля].

У фрагменті перекладу вдалися до функціонально-стилістичної заміни: англійське нейтральне дієслово *prowl* – «to move around an area quietly and secretly, as when hunting» [5] – перекладено розмовним українським дієсловом *нишпорити* зі значенням: «Шукати, заглядаючи скрізь, оглядаючи все» [4]. У розглянутому фрагменті українського перекладу виступу Бенджаміна Воллеса трансформації торкнулися і денотативного (поняттєво-логічного) значення слова: англійський іменник-гіпонім *a cat* перекладено українським гіперонімом *тваринка* (гіперонімічна трансформація або генералізація) із пестливим суфіксом -инк-, що додав оцінно-емотивного значення слову (трансформація конотативного плану).

Функціонально-стилістичну трансформацію застосовано і в такому реченні українського перекладу виступу Бенджаміна Воллеса на каналі TED:

«*This is a coffee made from a very unusual process*» [Benjamin Wallace] // «*Це кава, приготована неординарним способом*» [Переклад українською А. Метеля].

Прикметник *unusual*, що означає «different from others of the same type in a way that is surprising, interesting, or attractive» [5], замінено на прикметник *неординарний* – «який вигідно відрізняється від інших, чимось виділяється» [4], що вживається у книжному стилі.

До всього спектру конотативних трансформацій: експресивної, оцінно-емотивної та функціонально-стилістичної – вдалися, перекладаючи тільки одне слово виступу Бенджаміна Воллеса:

«*I was left with these little ugly flakes on my pasta*» [Benjamin Wallace] // «*А потім у мене на макаронах залишилися ці малесенькі потворні слайди*» [Переклад українською А. Метеля].

Нейтральна словосполучка *these little ugly flakes* в українському перекладі набирає додаткового експресивного значення (применшення ознаки) й оцінно-емотивного за допомогою суфікса суб'єктивної оцінки -есеньк- – *малесенькі потворні слайди*, що посилює негативну оцінку мовця та маркує слово як розмовне.

Конотативні експресивні трансформації в перекладному тексті передбачають втрату, посилення чи применшення ознаки; оцінно-емотивні –

модифікацію оцінно-емотивних відтінків значення слова оригіналу [3 с. 456-458]. Наступне речення українського перекладу відео Бенджаміна Воллеса яскраво демонструє експресивну й оцінно-емотивну заміну:

«*And then I took a **bite**, and I wished that it was tinier, because Kobe beef is so rich*» [Benjamin Wallace] // «*А потім я відкусив **шматочок**, і мені захотілося, щоб він був трохи меншим, тому що яловичина Кобе така соковита*» [Переклад українською А. Метеля].

Пор.: *a bite* // *шматочок*. Вживання в перекладі іменника із демінутивним суфіксом адаптує відео до українського глядача, адже прикметники й іменники із суфіксами суб'єктивної оцінки характерні для українського розмовного мовлення:

«*I'm just going to play a **brief** video clip*» [Benjamin Wallace] // «*Я хочу показати **коротеньке** відео*» [Переклад українською А. Метеля].

Стилістично нейтральна словосполука *brief video* у перекладі набирає розмовного значення за допомогою суфікса -еньк-, який додано до прямого відповідника *коротке* – *коротеньке відео*.

Таким чином, під час української версії перекладу виступу Бенджаміна Воллеса вдалися до всього спектру конотативних трансформацій: експресивних, оцінно-емотивних і функціонально-стилістичних, враховуючи стиль мовлення спікера, й адаптуючи англомовне відео до українського глядача.

Перспективними є дослідження інших типів перекладацьких перетворень, застосованих в українському закадровому перекладі англомовних відеовиступів.

Література

1. Литвин І. М. Актуальні питання аудіовізуального перекладу: проблема типології. *Вісник гуманітарного наукового товариства: наукові праці*. Випуск 20. Черкаси : ЧНПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України. 2020. С. 228–233. URL: <http://eprints.cdu.edu.ua/id/eprint/4477>.
2. Литвин І. М. *Перекладознавство*. Навчальний посібник. Вид. 5-те, допов. Черкаси: Ю. А. Чабаненко, 2018. 238 с.
3. Селіванова О. О. *Світ свідомості в мові*. Монографічне видання. Черкаси: Ю. Чабаненко. 2012. 488 с.
4. Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua>.
5. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/>.

Джерела ілюстративного матеріалу

1. Wallace, Benjamin. The price of happiness. URL: https://www.ted.com/talks/benjamin_wallace_the_price_of_happiness.